

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o socialnem turizmu v Evropi

(2006/C 318/12)

Evropski ekonomsko-socialni odbor je 19. februarja 2006 sklenil, da v skladu s členom 29(2) poslovnika pripravi mnenje o naslednji: *Socialni turizem v Evropi*.

Strokovna skupina za enotni trg, proizvodnjo in potrošnjo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 26. julija 2006. Poročevalec je bil **g. Mendoza Castro**.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 429. plenarnem zasedanju 13. in 14. septembra 2006 (seja z dne 14. september 2006) s 138 glasovi za, 2 glasoma proti in 4 vzdržanimi glasovi.

A. PRVI DEL: ANALIZA SEDANJEGA STANJA

sektor, kot je turizem, ki je za Evropo strateškega pomena, so ti izzivi (in mnogi drugi) nujni korak k večji kakovosti življenja vseh ljudi.

1. Uvod

1.1 Z namenom povezati različna mnenja, ki jih je pripravil v okviru oblikovanja evropske turistične politike, se je Evropski ekonomsko-socialni odbor odločil, da pripravi osnutek mnenja o socialnem turizmu, v katerem bi analiziral njegove začetke, razvoj in sedanje stanje v Evropi, izkušnje različnih držav članic ter njegove vrednote. Mnenje bo oblikovalo predvsem priporočila javnim in zasebnim institucijam za izboljšanje socialnega turizma v Evropi in povečanje njegove dostopnosti vsakomur. Poleg tega je to mnenje prispevek k trenutni razpravi o evropski turistični politiki, saj obravnava turizem v okviru evropskega turističnega modela.

1.2 **Turizem v Evropi:** sedanje stanje in prihodnji izzivi. V različnih študijah, poročilih in mnenjih je stanje v turizmu predstavljeno iz različnih izhodišč: gospodarskega, socialnega in okoljskega, z vidika velikega pomena turizma v evropskem in nekaterih nacionalnih gospodarstvih ter njegovega pozitivnega prispevka k blaginji in zaposlovanju v Evropi. Vsi ti dejavniki skupaj ustvarjajo sliko, ki kaže na velik potencial, stabilnost in rast. Vendar se poudarja tudi to, da turizem prinaša s seboj različne notranje in zunanje probleme, ki skrivajo kratko-, srednje- in dolgoročne nevarnosti: sezonskost, raba ali zloraba naravnih virov, nespoštovanje kulturne dediščine in lokalnega okolja ter skrb zaradi turizma, ki vpliva na varnost lokalnih prebivalcev in turistov. Ti dejavniki pomenijo, da nas turizem postavlja pred nekatere pomembne izzive, ki jih je treba obravnavati, če hočemo, da se turizem trajnostno razvija. Ti izzivi so: dostopnost turizma vsakomur, njegov dejanski prispevek k razvoju številnih nerazvitih držav po celem svetu, okoljska trajnost, spoštovanje etičnega kodeksa v turizmu, stabilnost in kakovost delovnih mest ter prispevek k svetovnemu miru. Za

1.3 **Turistična politika v Evropski uniji.** Evropski ekonomsko-socialni odbor je 6. aprila 2005 sprejel mnenje o **turistični politiki v razširjeni Evropski uniji**, v katerem podrobno analizira sedanjo turistično politiko v okviru ustavne pogodbe ter posledice zadnje in prihodnjih širitev. Mnenje poudarja vlogo turizma pri podpori, usklajevanju in dopolnjevanju drugih evropskih politik. Turizem je na primer zelo povezan z zaposlovalno in socialno politiko, izboljšanjem kakovosti, tehnološkimi raziskavami in razvojem, varstvom potrošnikov, okoljsko politiko ter tudi z drugimi politikami. Poudariti je treba predvsem to, da je namen tega mnenja natančno prikazati in analizirati prispevek socialnega turizma k zaposlovalni in socialni politiki. EESO v okviru različnih mnenj o turizmu spodbuja evropske politike, da se osredotočijo na oblikovanje evropskega turističnega modela, ki ne bi nujno temeljil na zakonodaji, ampak na vrednotah. Socialni turizem in vrednote, povezane z njim, bi lahko bili najpomembnejši del tega modela, ki bi lahko pomagal pri njegovem uveljavljanju in razširjanju.

1.4 **Izziv lizbonske agende in socialnega turizma.** Poudariti je treba izziv, ki ga lizbonska agenda postavlja pred turizem, zlasti pred socialni turizem. Glede na to, da je strateški cilj agende narediti iz Evrope „**najbolj konkurenčno in dinamično, na znanju temelječe gospodarstvo na svetu, sposobno doseči trajno gospodarsko rast z več in boljšimi delovnimi mesti ter večjo socialno kohezijo**“, bo treba analizirati vprašanje, ali socialni turizem učinkovito in dejansko prispeva k doseganju tega cilja, kako pri tem prispeva ter kako ta prispevek izboljšati; EESO meni, da se lahko še izboljša, čeprav je že zdaj precejšen, kot bomo videli v nadaljevanju. Zato bomo predlagali ukrepe za različne akterje na področju socialnega turizma.

1.5 **Podlaga mnenja.** Podlaga za to mnenje je zelo obsežno gradivo, tako teoretično (študije, poročila, revije) kot praktično (dejanski primeri pobud na področju socialnega turizma v Evropi). Od prispevkov javnih in zasebnih institucij, ki jih je bilo veliko, je treba omeniti mnenje EESO z dne 29. oktobra 2003 o **trajnostnem socialnem turizmu za vsakogar**, v katerem je socialni turizem naveden kot ena od 100 pobud (točka 5.5.2); omeniti je treba tudi mnenje z dne 6. aprila 2005 o **turistični politiki v razširjeni EU**, ki obravnava projekt evropskega socialnega turizma kot možni pilotni projekt za evropsko institucionalno sodelovanje.

2. Koncept socialnega turizma

2.1 Pravica do turizma kot temelj socialnega turizma.

Vsakdo ima pravico do dnevnega, tedenskega in letnega počitka ter pravico do prostega časa, ki omogoča razvoj vseh vidikov osebnosti in vključevanje v družbo. Ni dvoma, da je vsakdo upravičen do uresničevanja te pravice do osebnostnega razvoja. Pravica do turizma je konkretni izraz te splošne pravice, želja zagotoviti njegovo splošno dostopnost pa je podlaga socialnemu turizmu. Socialni turizem torej ni na obrobju ali izven splošnega turizma, ki je najpomembnejša panoga na svetu, v Evropi kot celoti in zlasti v nekaterih državah članicah, nasprotno, je način uresničevanja te splošne pravice do udeležbe v turizmu, potovanja, spoznavanja drugih regij in držav — je temelj turizma. Poudariti je treba, da je ta pravica zapisana v členu 7 Etičnega kodeksa v turizmu, ki ga je odobrila Svetovna turistična organizacija v Santiagu de Chile 1. oktobra 1999, Združeni narodi pa so jo sprejeli 21. decembra 2001.

2.2 **Opredelitev socialnega turizma.** Veliko je mnenj o tem, kaj socialni turizem zares pomeni, kar otežuje natančno opredelitev tega koncepta. Različne institucije, ki so obravnavale to temo, uporabljajo zelo različne metode (na primer ugotavljanje vsebine, pričakovane rezultate, cilje, zamisli in prepričanja), vendar pri utemeljevanju vedno navajajo naslednje: vsakdo, vključno z najmanj prikrajšanimi, ima pravico do počitka, razvedrila ter dnevne, tedenske in letne odsotnosti z delovnega mesta. Po opredelitvi Mednarodnega odbora za socialni turizem (BITS) socialni turizem predstavlja „vse koncepte in pojave, ki nastajajo pri udeležbi prebivalstva z nizkimi prihodki v turizmu, ki se omogoča na podlagi natančno opredeljenih socialnih ukrepov“. Mednarodni odbor za socialni turizem spreminja to opredelitev, da bi vključil prispevek turizma k razvoju in solidarnosti.

2.2.1 Po opredelitvi Evropske komisije ⁽¹⁾ „socialni turizem v nekaterih državah organizirajo združenja, zadruga in sindikati, namenjen pa je omogočanju potovanja čim večjemu številu ljudi, zlasti

⁽¹⁾ Različni koncepti socialnega turizma: evolucija ponudbe in povpraševanja, Generalni direktorat XXIII, Enota za turizem, 1993.

najbolj prikrajšanim delom prebivalstva“. Ta že zastarela opredelitev je v postopku preoblikovanja, ki se je začel po tehničnih sestankih na to temo v zadnjih letih. EESO meni, da nobena od teh dveh opredelitev ni dovolj natančna, vendar je natančna definicija manj pomembna kakor ugotavljanje posebnih značilnosti, kar je pogost primer v družboslovnih vedah.

2.2.2 Zato lahko rečemo (naš namen ni, da bi podali natančno opredelitev socialnega turizma, ampak začeli s predpostavko, da je turizem splošna pravica, ki bi morala biti dostopna vsakomur), da je neka dejavnost socialni turizem, če izpolnjuje tri merila:

- razmere v resničnem življenju so takšne, da je delno ali popolnoma nemogoče uresničiti pravico do turizma. Razlog za to so lahko gospodarske razmere, telesna ali duševna nezmožnost, osebna ali družinska izolacija, zmanjšana mobilnost, geografske težave in veliko drugih razlogov, ki v zadnji instanci predstavljajo resnično oviro;
- oseba — ki je lahko javna ali zasebna institucija, podjetje, sindikat ali katera koli organizirana skupina ljudi — se odloči premagati ali zmanjšati oviro, ki ji onemogoča uresničevanje pravice do turizma;
- ta dejavnost je učinkovita in dejansko pomaga skupini ljudi, da se udeleži turizma na način, ki spoštuje vrednote trajnosti, dostopnosti in solidarnosti.

2.2.3 Ravno tako kot je turizem na splošno sestavljena dejavnost, ki vključuje različne sektorje, veje dejavnosti in področja razvoja, tudi socialni turizem zajema vse pobude, ki omogočajo dostopnost turizma osebam s posebnimi potrebami, pri čemer istočasno ustvarja socialne in gospodarske koristi za različne sektorje, dejavnosti in skupine.

2.3 Zgodovina socialnega turizma

- Čeprav nastanek dejavnosti socialnega turizma, kot jih poznamo danes, ni povsem znan, je možno, da izvirajo iz organizacij, ki so se specializirale za aktivne počitnice v gorah v začetku 20. stoletja, ali iz počitniških taborov za otroke iz prikrajšanih družin, ki so se pojavili v Švici in Franciji.

— Organi oblasti so začeli sodelovati v zgodnjih oblikah socialnega turizma po drugi svetovni vojni. To sodelovanje je bilo povezano z delavskimi gibanji, pri čemer so nekatere evropske države dejavnosti socialnega turizma organizirale (Francija, Italija, Portugalska in Španija), druge (Združeno kraljestvo, Nizozemska) pa so sprejele načelo nevmešavanja.

— Šele v petdesetih in šestdesetih letih so se zares začela prizadevanja za spodbujanje socialnega turizma; pojavile so se številne organizacije in združenja ter tudi Mednarodni urad za socialni turizem (BITS), usklajevalni organ s sedežem v Bruslju, ki še vedno opravlja obsežno promocijsko in predstavniško delo.

2.4 Temelji socialnega turizma. BITS opredeljuje socialni turizem na osnovi petih meril:

2.4.1 Pravica večine do udeležbe v turizmu. Verjetno je želja, da bi uresničili to pravico, najboljša obrazložitev in utemeljitev različnih pobud za socialni turizem. Število ljudi, ki danes vzamejo dopust, je zaradi socializacije turizma precej naraslo, vendar je še vedno veliko skupin, ki zaradi različnih razlogov nimajo možnosti dopusta. Pomanjkanje sredstev je najpogostejša ovira za to, da ta pravica postane splošna. Verjetno, da organi oblasti ne bi niti mogli niti hoteli uporabljati javnih sredstev za zagotavljanje pravice do turizma ali počitnic. Različne države odgovarjajo na to vprašanje na različne načine: nekatere si bolj prizadevajo zaradi socialnih razlogov, medtem ko so druge manj proaktivne pri obravnavanju razmer, ki so ovira pri tem, da bi lahko dopust vzeli vsi. Poudariti je treba, da se socialni turizem ne more in ne bi smel enačiti s turizmom slabše kakovosti ali slabše vrste; nasprotno, največja skrb za skupno kakovost glede zmogljivosti in storitev mora biti razpoznavni znak socialnega turizma.

2.4.2 Prispevek socialnega turizma k socialnemu vključevanju. Turizem je zelo močno sredstvo socialnega vključevanja, ki spodbuja stike z drugimi kulturami, kraji, običaji in predvsem z ljudmi — brez potovanj, počitnic in turizma se ljudje ne bi mogli srečevati, pogovarjati in spoštovati temeljno enakopravnost drugih, kulturno različnih. Ta kulturna izmenjava in uživanje prostega časa je pomembno sredstvo osebnega razvoja tako za turiste kot za tiste, ki jih gostijo v svojem lokalnem okolju. Kulturna izmenjava v okviru turizma je koristna zlasti za mlade ljudi, saj spodbuja njihov intelektualni razvoj in bogati njihov pogled na svet. V primeru EU bi lahko socialni turizem pomagal pri oblikovanju Evrope državljanov. Na splošno se priznava, da socialnega turizma ne bi smeli razlikovati od turizma na splošno in da bi moral pomagati pri socialnem

vključevanju. Splošni turizem bi moral zagotoviti skupinam socialnega turizma primerne možnosti za preživljanje počitnic, ne pa obratno. To seveda pomeni, da si je treba prizadevati ne samo za zmogljivosti, temveč tudi za vrsto storitve in zaradi tega za posebno usposabljanje, ki bi ga morali imeti delavci v tem sektorju.

2.4.3 Ustvarjanje trajnostnih turističnih struktur. Ne bi mogli vedno reči, da je infrastruktura turističnih krajev in območij trajnostna, zlasti odkar se turizem pogosto razvija v razmerah kratkoročne donosnosti, zlorabe naravnih virov in uporabe najboljših območij, običajno obal in hribov. Socialni turizem, ki se bolj osredotoča na socialne razmere kot na gospodarske vidike, lahko pomaga pri gradnji ali obnovi turističnih krajev v skladu z merili gospodarske, socialne in okoljske trajnosti. Način upravljanja različnih vrst socialnega turizma je ključni dejavnik trajnosti turističnih krajev in območij. Če je bistvena značilnost trajnosti ravnotežje različnih vidikov človekove dejavnosti, potem je socialni turizem sredstvo za trajnostni razvoj številnih manj razvitih držav, v katerih turizem pomeni vir gospodarske dejavnosti, ki jim lahko pomaga pri odpravljanju revščine.

2.4.4 Prispevek k zaposlovanju in gospodarskemu razvoju. Turizem je morda že zdaj, v prihodnosti pa bo zagotovo postal najmočnejša svetovna gospodarska panoga ter ena tistih, ki so najbolj pomembne pri zagotavljanju delovnih mest, razvoja, blaginje in kakovosti življenja prebivalcev v turističnih območjih. Čeprav socialni turizem prispeva k gospodarski moči, se še vedno ne zaveda dovolj svoje lastne pomembnosti, svojega gospodarskega pomena in zlasti ne sposobnosti za izbiro turističnih krajev na podlagi trajnostnih meril. Podjetja in institucije socialnega turizma pri svojih dejavnostih ne bi smele upoštevati le gospodarskih meril. Eno od meril, ki bi se moralo uporabljati, je merilo stabilnega, visoko kakovostnega zaposlovanja, ki je ključnega pomena za trajnostni razvoj turističnega kraja. Prispevek (ne glede na njegovo velikost) socialnega turizma k boju proti sezonskosti je osnovno merilo pri cilju kakovosti in stabilnosti zaposlovanja ter bi moralo biti sestavni del evropskega turističnega modela. Javno-zasebna partnerstva pri upravljanju socialnega turizma se lahko uporabljajo kot koristno sredstvo, pa tudi kot kazalnik upoštevanja tega merila.

2.4.5 Prispevek socialnega turizma k svetovnemu razvoju. Omenjeno je že bilo, da lahko turizem (zlasti socialni turizem) številnim skupnostim zagotovi odpravljanje nerazvosti ali industrijske krize ter rešitev za težave, ki nastanejo

zaradi opuščanja rudarskih, industrijskih in kmetijskih dejavnosti. Razmere, ki jih zahteva razvoj socialnega turizma, so enake tistim, zaradi katerih prebivalci na nekem območju vidijo turistično dejavnost kot gonilo razvoja. Če se skupnosti lahko preživljajo s turistično dejavnostjo, se okrepi lokalno gospodarstvo in socialna stabilnost. Turistična dejavnost je učinkovito protisredstvo za vojne in nesreče vseh vrst, ki ga priporoča veliko mednarodnih institucij. Turizem je sinonim za dobrodošlico, izmenjavo, povečevanje lokalnega premoženja, prijateljstvo in komunikacijo med ljudmi, medtem ko vojna predstavlja agresijo, invazijo in uničenje narave. Če je res, da imaš lahko rad le tisto, kar poznaš, potem je res tudi to, da lahko turizem spodbudi ljudi k medsebojnemu približevanju in spoznavanju, s čimer se krepi mir, sožitje in razvoj. Socialni turizem se lahko in se mora okrepiti ter pomagati pri krepitvi enakosti, pravičnosti, demokracije in blaginje, ki ob medsebojni podpori spodbujajo razvoj vseh ljudstev na svetu.

2.5 Načela in pogoji socialnega turizma ter njegovo upravljanje. Analizirati je treba dejavnike in merila, ki so značilni za socialni turizem, ter način, kako ga upravljati, tako da razlikujemo vidike, ki jih lahko označimo kot „socialne“, od tistih, ki jih ne moremo tako označiti. V nadaljevanju navajamo nekaj meril, ki so v skladu z BITS, opredeljujejo pa splošni pojem turizma:

- osnovni namen bi moral biti povečevanje dostopnosti turizma vsem skupinam, ki jim turizem predstavlja težavo, ali dostopnosti turizma posamezni skupini;
 - dostopen bi moral biti različnim uporabniškim skupinam in sektorjem. Odprt bi moral biti tudi za različne oblike upravljanja in za različne izvajalce dejavnosti v socialnem turizmu;
 - skupine, ki so jim dejavnosti namenjene, je treba primerno opredeliti (socialne kategorije, starostne skupine, invalidne osebe) in vedno spoštovati načelo nediskriminacije na podlagi rase, kulture ali socialnega položaja;
 - vključiti je treba humanistične, izobraževalne ter kulturne pobude in cilje, ki so povezani s splošnim osebnim razvojem;
 - gospodarska plat dejavnosti bi morala biti pregledna, pri čemer bi bili dobički zmanjšani na raven, ki je potrebna za izpolnjevanje socialnih ciljev;
 - turistični proizvod bi moral dodajati nedenarno vrednost;
 - obstajati bi morala jasna želja po vključevanju turistične dejavnosti v lokalno okolje na trajnostni način;
 - človeške vire je treba upravljati tako, da se spodbuja vključevanje in zadovoljstvo z delom, pri tem pa se osredotočati na kakovost delovnih mest zaposlenih v socialnem turizmu.
- Ta in podobna merila se lahko uporabljajo kot smernice za delovanje upravljalcev socialnega turizma ter pri identifikaciji dejavnosti.

2.6 Donosnost podjetij in socialni turizem. Socialni turizem je in mora biti gospodarska dejavnost (tudi če to ni edini cilj) ter ga je treba upravljati v skladu z osnovnimi načeli povračila naložb in ustvarjanja dobička, potrebnega za izvajanje dejavnosti in uresničevanje njegovih osnovnih ciljev. Le podjetja, ki so v najširšem smislu konkurenčna in donosna, lahko delujejo učinkovito, varno in z jamstvi potrošnikom. Raznovrstnost razmer v socialnem turizmu danes kaže, da so podjetja in organizacije, ki se ukvarjajo s to dejavnostjo, donosna, ko vzpostavijo svojo strukturo, ustvarijo pravi trg in imajo primerne cene. Omeniti je treba, da organizacije socialnega turizma ustvarjajo nesezonska delovna mesta, tudi v obdobjih nizke zasedenosti, s čimer pomagajo pri zagotavljanju delovnih mest za brezposelne.

2.7 Socialna donosnost turizma. Čeprav je socialni turizem gospodarska dejavnost, je ravno tako družbena dejavnost, ki na tem področju prinaša koristi. Obiskovalci uživajo svoj dopust, turistični delavci služijo s svojim delom, zato ima korist celotna družba. V EU ima socialni turizem vedno večji vpliv na oblikovanje Evrope državljanov in ga bo zagotovo imel tudi v prihodnje. Potovanje največjega možnega števila državljanov po Evropi lahko prispeva le k večjemu znanju, razumevanju in strpnosti.

2.8 Koncepti in predstave socialnega turizma v Evropi. Socialni turizem danes pomeni različne stvari v različnih državah članicah EU, ki izvajajo take programe, vendar so v teh različnih pomenih tri skupne točke:

- dejanska možnost razpolagati s prostim časom za odhod na dopust;
- finančna sposobnost za potovanje;
- obstoj načina, strukture ali sredstva za dejansko uresničitev teh pravic.

2.8.1 Socialni turizem torej pomeni: vsa potovanja in dejavnosti, ki jih organizirajo sindikati, družinski turizem, religiozni turizem, turizem, ki ga organizirajo podjetja za svoje delavce, turizem, ki ga organizirajo javne ustanove za invalidne osebe, turizem za mlade ali turizem za starejše državljane z nizkimi prihodki itd.

2.9 **Institucije socialnega turizma.** V Evropi je tudi veliko institucij, ki načrtujejo socialni turizem in ga upravljajo:

- nacionalne zveze ali združenja;
- javne ustanove, ki se osredotočajo na socialni turizem ali na dejavnosti, ki so z njim povezane;
- združenja za socialni turizem, šport ali kulturo;
- ustanove za sodelovanje;
- sindikati;
- skupna podjetja.

3. Akterji socialnega turizma in njihove vloge

3.1 **Evropske institucije.** Evropske institucije kažejo vedno večji interes za socialni turizem, kar je razvidno iz različnih študij, mnenj, poročil in konferenc, ki jih organizirajo, spodbujajo ali koordinirajo Parlament, Komisija in EESO. Njihova dejavnost se osredotoča predvsem na zbiranje, razvrščanje in razširjanje zelo različnih izkušenj evropskih držav. Vloga Komisije je predvsem v tem, da spodbuja nove izkušnje v vsaki državi in da povezuje pristojne iz različnih držav zaradi sodelovanja pri nadnacionalnih pobudah. Trenutno se zdi, da vloga Komisija ni v splošni koordinaciji izkušenj socialnega turizma na ravni EU. Opozoriti je treba na anketo, ki jo je izvedla enota za turizem generalnega direktorata za podjetništvo, ki je proučila, v kolikšni meri državljani EU vzamejo dopust, in razloge, zakaj se jih približno 40 % ne udeležuje turističnih dejavnosti. Zdi se mogoče, da bo Komisija enkrat v prihodnosti prevzela vlogo splošnega koordinatorja za platformo socialnega turizma na evropski ravni. Ni nujno, da bi bila zaradi te vloge nujno potrebna sredstva drugih evropskih institucij za razvoj takšne skupne nadnacionalne platforme.

3.2 **Vlade držav članic.** Omenili smo že, da je sodelovanje držav članic pri dejavnostih socialnega turizma zelo različno zaradi zgodovinskih, ideoloških in družbenih razlogov. V nekaterih državah nacionalne, regionalne ali lokalne vlade zagotavljajo precejšnjo finančno pomoč. Ta finančna sredstva so name-

njena različnim skupinam: mladim ljudem, starejšim državljanom, invalidnim in prikrajšanim osebam itd. Vlade trenutno poskušajo z mednarodno izmenjavo doseči, da bi njihovi programi socialnega turizma presegli nacionalne meje.

3.3 **Delodajalci.** Omeniti je treba pobude, kot so boni za dopust, s katerimi delodajalci prispevajo finančna sredstva za dopust svojih uslužbencev. Poleg tega je treba, kot smo že omenili, upoštevati, da je socialni turizem pomembna gospodarska dejavnost z velikim potencialom in da zaradi tega privlači podjetnike iz turističnega sektorja, ki v njem vidijo možnosti za krepitev svojih storitvenih ali posredniških dejavnosti. Omeniti je treba primer španskega podjetja Mundo Senior („Svet starejših“), ki obsega več turističnih podjetij; to podjetje je bilo ustanovljeno zaradi upravljanja programa socialnega turizma Ministrstva za delo in socialne zadeve, je pa razširilo svoje dejavnosti s ponudbo specializiranih turističnih proizvodov za starejše državljane. Očitno je, da socialna narava te dejavnosti ni nezdržljiva s konkurenčnostjo. V prihodnosti bodo potrebne pobude za javno-zasebna partnerstva zaradi priprave donosnih programov socialnega turizma tako na ravni posameznih držav članic kot na ravni različnih držav članic.

3.4 **Delojemalci.** Sindikati so kot organizacije, ki branijo pravice delojemalcev, že od pojava socialnega turizma intenzivno sodelovali pri turističnih dejavnostih zaradi koristi svojih članov. To sodelovanje je razvidno iz podpore fizični infrastrukturi, počitniškim kompleksom, gostiščem itd. ter specializiranim storitvam. Izkušnje in raven prizadevanj se razlikujejo od države do države, je pa v skoraj vsaki državi kakšna dejavnost socialnega turizma, ki izvira iz delovanja sindikatov. Omeniti je treba sindikalne organizacije novih držav članic, ki iščejo zgleden model socialnega turizma in povezuje z bolj izkušenimi organizacijami. Ravno tako je treba omeniti zanimivo študijo BITS iz maja 2005, ki se ukvarja z različnimi dejavnostmi sindikatov v zvezi s turizmom delojemalcev in ki navaja posamezne sedanje dejavnosti v 25 državah EU. To je zagotovo dober vpogled v sedanje stanje in sredstvo za analizo tega stanja.

3.5 **Specializirana združenja.** Ta združenja vključujejo potrošniške zadruge, ki imajo v nekaterih državah (Italiji in VB) velike mreže agencij za organizacijo socialnega turizma, mladinske in okoljske organizacije, ki delujejo na tem področju, ter združenja, ki so del organizacij socialnega turizma, kot na primer BITS, ki opravlja pomembno delo pri podpori, koordinaciji in spodbujanju.

3.6 **Skupine, ki so neposredno ali posredno povezane s socialnim turizmom.** Jasno je, da imajo uporabniki v različnih programih in dejavnostih socialnega turizma najpomembnejšo vlogo. Predvsem so oni tisti, ki imajo koristi od gospodarskih prednosti, ki jim omogočajo, da uživajo v prostem času in dopustu ter se pri tem udeležujejo športnih ali kulturnih dogodkov, ki jim ugajajo. Poleg tega imajo korist od turizma, ki upošteva geografske vire, dediščino in okolje, ter od odnosov med uporabniki in prebivalci turističnega območja. Nenazadnje te dejavnosti prispevajo k medsebojnemu spoznavanju, počitku in osebnemu zadovoljstvu — lokalne skupnosti, v katerih se izvajajo dejavnosti socialnega turizma, pa imajo korist zaradi zaposlovanja, gospodarske dejavnosti in razvoja.

4. Socialni turizem v Evropi danes

4.1 **Teoretični, pravni in načrtovalni okvir.** V Evropi teoretični, pravni in načrtovalni okvir za socialni turizem trenutno ni obsežen, obstajajo pa številne študije in poročila, ki poskušajo popisati različne primere socialnega turizma v Evropi in jih primerjalno analizirati. Nekatere od teh študij in poročil so navedene v tehničnem in dokumentarnem gradivu v delu D tega mnenja.

4.2 **Različne praktične izkušnje v Evropi.** Omenili smo že, da je bilo mogoče v okviru dela študijske skupine, na razpravi v Barceloni 4. in 5. maja 2006 ter na podlagi informacij o izkušnjah, opisanih na konferenci „Turizem za vsakogar“ v organizaciji BITS in Komisije, razločiti in spoznati veliko praktičnih izkušenj v Evropi, za katere lahko rečemo, da so dejansko uspešne. Namen tega mnenja ni podrobno proučevanje teh izkušenj, vendar menimo, da je treba omeniti nekaj najpomembnejših, ki bodo zagotovo pomagale pri izboljšanju podobe socialnega turizma in ki so lahko smernice za druge delavce v sektorju socialnega turizma ali za tiste države oziroma območja, ki zaradi različnih razlogov nimajo programov na tem področju.

4.2.1 Promet francoske **Agence Nationale pour les Chèques-Vacances** (ANCV) [Nacionalna agencija za bone za dopust] je ocenjen na približno 1 milijardo evrov v letu 2005. Ustanovljena je bila leta 1982 kot javna industrijska in komercialna ustanova, po 23 letih delovanja pa je še vedno uporabno orodje socialne politike v turizmu.

4.2.1.1 Njeni cilji so trije:

— pomagati čim večjemu številu ljudi, da odide na dopust, zlasti tistim z nizkimi dohodki;

— zagotoviti prosto uporabo velike mreže turističnih strokovnjakov, ki lahko učinkovito odgovorijo na vse zahteve;

— sodelovati pri razvoju turizma in pomagati pri doseganju bolj enakomerne geografske porazdelitve turizma.

4.2.1.2 Omeniti je treba, da bone za dopust letno prejme 2,5 milijona ljudi, izkoristi pa jih 7 milijonov potnikov. ANCV ima več kot 21.000 pridruženih organizacij, ki sodelujejo pri njenem financiranju, in približno 135.000 turističnih in drugih delavcev, ki sodelujejo pri zagotavljanju storitev.

4.2.1.3 Poleg tega njen program pomaga pri zagotavljanju dopusta za zelo prikrajšane skupine, skupine invalidnih oseb, mladih ljudi itd. s subvencijami za dopust, ki znašajo približno 4,5 milijona evrov. Agencija investira precejšnje zneske tudi v posodabljanje turističnih obratov.

4.2.1.4 Na splošno se zdi, da je zagotovljeno nadaljevanje programa in njegova donosnost; ekonomske študije nedvoumno kažejo, da je mogoče z vplivom na gospodarsko dejavnost zagotoviti finančno donosnost.

4.2.1.5 Cilji agencije za naslednjih nekaj let so širjenje oziroma razširjanje njenih storitev med uporabniki turizma in turističnimi delavci. Mogoče bi lahko temu programu dodali mednarodno razsežnost s sklenitvijo dogovorov z drugimi evropskimi državami; nobenega dvoma ni, da bi to bilo koristno za vse, da bi predstavljalo zgleden primer ter da bi imelo velik gospodarski in družbeni pomen.

4.2.2 **Program socialnega turizma IMSERSO** v Španiji ima podobne cilje, vendar uporablja drugačne pristope in sredstva. Več kot milijonu ljudi pomaga pri odhodu na organizirana potovanja v skupinah in izven sezone, zlasti starejšim ljudem. Španija v ta program investira približno 75 milijonov evrov na leto, vendar program z različnimi davčnimi mehanizmi (DDV, davek na komercialne in poklicne dejavnosti, davek od dobička pravnih in fizičnih oseb), s povečanim prihodkom od prispevkov za socialno varnost ter s prihranki pri dajatvah za brezposelnost zasluži približno 125 milijonov evrov, kar zagotavlja visoko gospodarsko donosnost. Ni dvoma, da je program socialno in gospodarsko donosen, saj je omogočil velikemu delu starejšega prebivalstva, da prvič potuje, spoznava druga mesta in kraje, razširja svoje družabne vezi na enakopravni osnovi, izboljšuje telesno pripravljenost, pri čemer sta kakovost in zadovoljstvo uporabnikov primerna.

4.2.2.1 Poleg tega se za vsak euro, ki se investira v program, povrne 1,7 EUR.

4.2.2.2 Omeniti je treba vpliv tega programa na zaposlovanje, ki je ocenjen na približno 10.000 delavcev, ki se izven sezone ne prijavijo kot brezposelni, ker hoteli ter druge ustanove in podjetja ne prenehajo delati.

4.2.2.3 Program se stalno razširja in razvija ter išče nove oblike socialnega turizma z novimi kulturnimi, zdravstvenimi in družbenimi vrednotami, kot so bivanja v zdraviliščih, ki so nesporen uspeh, ali kulturna potovanja in dogodki.

4.2.2.4 Tako kot ima francoski program možnosti za širitev jih ima tudi ta program, ne samo znotraj države, ampak tudi v tujini. Španski IMSERSO je že dosegel dogovor o izmenjavi turistov s portugalsko partnersko organizacijo, načrtuje pa tak dogovor tudi s Francijo, kar bi lahko bil model, ki bi se izvažal in imel veliko vrednost za ostalo Evropo.

4.2.3 **Druge izkušnje.** Poleg teh dveh najpomembnejših programov socialnega turizma v Evropi obstajajo tudi drugi dobri primeri, čeprav so mogoče manjšega obsega in so namenjeni predvsem točno določenim uporabnikom, kar pa ne zmanjšuje njihove vrednosti. To velja za primer, ki so ga analizirali v razpravi v Barceloni, namreč za „**Plataforma Representativa Estatal de Discapacitados Físicos**“ (PREDIF) [Reprezentativna državna platforma za telesno prizadete osebe], ki se osredotoča na posebno skupino, vendar upravlja zelo uspešen program dopustov za to skupino.

4.2.3.1 Čeprav različna, je zanimiva in omembe vredna tudi skupna pobuda treh organizacij — ene iz VB (**Family Holiday Association**), ene iz Belgije (**Toerisme Vlaanderen**) in ene iz Francije (**Vacances Ouvertes**) — ki usklajujejo svoje delo, da bi spodbudili „turizem za vsakogar“ v teh treh državah.

4.2.3.2 Dejavnosti socialnega turizma izvajajo tudi v drugih evropskih državah, vključno s **Portugalsko, Poljsko in Madžarsko**, kjer imajo sindikati pomembno vlogo, ter z **Italijo**, kjer so pokroviteljice programa potrošniške zadrage. Za zaključek bi lahko rekli, da se raznolikost pobud, število uporabnikov in raznovrstnost povečujejo v celi Evropi.

4.2.3.3 Ravno tako moramo poudariti, da nekatere regije in občine pripravljajo pobude za socialni turizem, ki imajo različne oblike, npr. **Avtonomna skupnost Balearskih otokov** s svojim načrtom OCI 60.

4.2.3.4 Tudi na regionalni ravni: andaluzijska vlada (Španija) razvija program **Residencias de Tiempo Libre** [Gostišča za

prosti čas] skupaj s programom **Conoce tu Costa** [Spoznaj svojo obalo], ki vključuje sodelovanje med regionalno upravo in lokalnimi sveti zaradi spodbujanja turističnih dejavnosti starejših oseb znotraj te avtonomne skupnosti.

4.2.3.5 Poleg tega je treba omeniti prisotnost socialnega turizma na turističnem portalu Evropske unije (www.visiteurope.com), ki je zasnovan kot svetovalna spletna stran za vse turistične dejavnosti v Evropi, vključno s socialnim turizmom.

4.3 **Splošna ocena socialnega turizma.** Vrednote, ki jih socialni turizem prinaša evropski družbi, vključujejo:

- zadovoljstvo uporabnikov, ne samo zaradi same dopustniške dejavnosti, ampak tudi zaradi „posebne“ narave te prostočasovne dejavnosti;
- človeško razsežnost in vrednote te dejavnosti;
- izboljšanje blagostanja in osebnega razvoja uporabnikov in skupnosti gostiteljev;
- donosnost in gospodarski dobiček v turistični panogi, zlasti s podaljševanjem visoke sezone;
- koristi zaradi ustvarjanja stabilnih in visoko kakovostnih nesezonskih delovnih mest;
- ohranjanje trajnosti na območjih gostiteljev;
- ohranjanje lokalnega okolja in njegovih naravnih, družbenih in kulturnih virov ter dediščine;
- krepitev znanja in izmenjave med državami EU.

4.3.1 Ta niz vrednot, uspehi, ki jih je socialni turizem že dosegel, možnosti za rast ter raziskovanje novih proizvodov in njihovo uvajanje so podlaga za visoko splošno oceno socialnega turizma v Evropi z vseh vidikov.

4.3.2 Ta splošna pozitivna ocena pomeni, da bi lahko socialni turizem poimenovali „čudež“, kajti tako zaposleni kakor uporabniki imajo vsakovrstne koristi: gospodarske, socialne, zdravstvene, delovna mesta, evropsko državljanstvo. Ta dejavnost nobenemu ne škodi. Dejstvo je, da bi težko našli gospodarsko dejavnost, ki bi jo tako vsestransko priznavali in podpirali.

4.3.3 Glede na to v tem mnenju ni težko toplo priporočiti predloge in rešitve, ki bi (i) okrepili in izboljšali sedanje programe in (ii) približali njihove koristi večjemu delu prebivalstva.

B. DRUGI DEL: PREDLOGI

5. K evropski platformi socialnega turizma

5.1 **Predpogoji.** Izkazalo se je, da je — ne glede na to, kako ga opredelimo ali kako se financira ali upravlja — socialni turizem močen, donosen in stabilen gospodarski in socialni dejavnik, ki izpolnjuje svoje cilje, medtem ko zadovoljuje svoje uporabnike, pri tem pa prispeva k zaposlovanju in zmanjševanju sezonske narave turizma. To je vsekakor dejavnost, ki se ji v celem svetu pripisuje velika vrednost, zlasti pa v Evropi. Torej je treba proučiti, kako povečati sedanji koristni učinek socialnega turizma in ga razširiti tako, da zajame več posameznikov, podjetij oziroma celotno družbo.

5.1.1 Z enim imenom je težko poimenovati dejavnost socialnega turizma na evropski ravni, saj lahko govorimo o platformi, projektu, programu itd. Čeprav ni nujno, da ti izrazi označujejo eno in isto stvar, vsi govorijo o organizirani dejavnosti z jasnimi cilji in mednarodni, evropski ravni. Glede na to, da je namen tega mnenja predstaviti splošni predlog, se ti izrazi uporabljajo kot sopomenke zaradi pričakovanja, da bo prihodnost pokazala, kateri od teh izrazov je ustrezen.

5.1.2 Ni dvoma, da turizem v Evropi kljub vsemu ima različne pomanjkljivosti in da mu grozijo srednjeročne nevarnosti, kot na primer:

- vedno večja sezonskost v turistični industriji tako na severu kot tudi v srednji Evropi in na sredozemski obali, kjer so nekatera območja popolnoma zapuščena izven sezone, manjka pa tudi infrastruktura, ki je potrebna za celoletno delovanje;
- premajhna izkoriščenost človeških virov v srednji in nizki sezoni;
- precejšnja rast aktivnega prebivalstva zaradi emigracije, kar ustvarja potrebo po povečani gospodarski dejavnosti, da bi ohranili enak življenjski standard;
- težave turistične industrije pri določanju celoletnih cen in ravni zasedenosti zaradi ohranjanja srednjeročne donosnosti;
- objektivne omejitve izkoriščanja zmogljivosti;
- za trajnostni razvoj v turistični industriji je potrebno celoletno povečanje dodane vrednosti vsakega turističnega območja: s povečanjem kakovosti (in s tem cene) ali povprečne letne zasedenosti s podaljševanjem sezone delovanja turističnih zmogljivosti;

- veliko število novih turističnih krajev po celem svetu, ki ponujajo konkurenčne in inovativne proizvode in storitve. Ta nova konkurenca bi morala spodbujati predvsem kakovost in konkurenčnost.

5.1.3 Dejavniki, ki predstavljajo jasne priložnosti v zvezi z izvedljivostjo morebitne evropske platforme (ali projekta) socialnega turizma:

- postopno povečanje (absolutno in relativno) števila neaktivnih državljanov v Evropi, ki imajo pokojnine in primeren življenjski standard;
- podaljševanje pričakovane življenjske dobe Evropejcev;
- podaljševanje povprečnega obdobja prostega časa, ki ga posamezniki imajo na voljo v vseh obdobjih življenja, zlasti starejši;
- zmanjševanje stroškov za potovanje zaradi pojava nizkocevnih letalskih prevoznikov, kar spodbuja mobilnost in turizem;
- vedno večja kulturna raven, ki spodbuja odgovorni in trajnostni turizem;
- dobre in uspešne izkušnje s programi socialnega turizma v vsej Evropi;
- pristop držav k EU, ki povečuje trg ter možnosti in priložnosti za potovanja.

5.2 Evropska platforma socialnega turizma bi lahko imela več **ciljev**:

- posploševanje in razširjanje sedanjih programov ter povečevanje števila uporabnikov v vsej Evropi, dokler ne bi imela vsaka država svojega lastnega programa;
- dodati mednarodni vidik sedanjim programom z dvostranskimi ali večstranskimi programi sodelovanja;
- določiti pogoje za načrtovanje in izvajanje evropske platforme socialnega turizma, katere potencialni uporabniki so evropski državljani, ki lahko obiskujejo druge države na način, ki je dosegljiv in trajosten; s tem v zvezi bi bilo koristno ugotoviti, koliko Evropejcev še nikoli ni obiskalo kake druge evropske države; to število bi bilo verjetno precej veliko in bi lahko utemeljevalo program;
- spodbujati postopno izvajanje dejavnosti socialnega turizma na evropski ravni, pri čemer bi sodelovalo čim več držav.

5.3 Akterji in skupine, ki bi sodelovali pri evropski platformi socialnega turizma. Skupine ali akterji, ki bi lahko sodelovali, so:

- organizacije, ki že zdaj upravljajo programe socialnega turizma v različnih državah;
- sindikalne organizacije in zadruga, ki so zainteresirane za pripravo programa;
- delodajalci v turističnem sektorju (v najširšem pomenu besede), ki so zainteresirani za izboljšanje trajne donosnosti svojih ustanov;
- nacionalne, regionalne in lokalne vlade, ki so zainteresirane za ukrepe na področju turizma, njegovo izboljšanje ter osebni in družbeni razvoj svojih državljanov;
- EU in njene institucije, ki so zainteresirane za povečevanje in spodbujanje zaposlovanja, gospodarske dejavnosti in evropsko državljanstvo; glede na mednarodno razsežnost platforme bi morala biti naloga institucij EU, da koordinirajo in spremljajo razmere, v katerih se program pripravlja, vključno z vodenjem njegove vzpostavitve;
- organizacije socialnega turizma, zlasti BITS.

5.4 Ključni vidiki evropskega socialnega turizma. Da bi bil evropski socialni turizem socialno in gospodarsko izvedljiv, mora izpolnjevati naslednja merila:

- mora biti usmerjen na gospodarsko, ozemeljsko ali družbeno najbolj prikrajsane skupine, ali na skupine invalidnih oseb, zlasti tistih z duševnimi ali fizičnimi motnjami, ali na osebe, ki težko potujejo zaradi geografskih razlogov (na primer na tiste, ki živijo na evropskih otokih). To pomeni, da je treba prevzeti odgovornost za delno, pošteno in enako-pravno financiranje (ne glede na dolžino dopusta in bivanja), ki bi bilo kompenzacija za prikrajsanost oseb v najširšem smislu;
- na splošno mora biti kratkoročno, srednjeročno in dolgoročno gospodarsko in socialno donosen tako na javni kakor na zasebni ravni;
- ustvarjati mora stabilna in visoko kakovostna nesezonska delovna mesta. Centralizirano upravljanje in prizadevanja za čim daljša bivanja v turističnih kompleksih bi bili nujni za doseganje cilja zaposlovanja;

- izvajati ga je treba v sezonah manjše zasedenosti;
- mora biti trajnosten in zagotavljati osebni in družbeni blagor uporabnikov in njihovih gostiteljev;
- ohranjati mora visoko raven storitev, ki je skladna s cilji;
- oblikovati ga je treba v okviru javno-zasebnega sodelovanja.

Če bi bili ti pogoji izpolnjeni, bi socialni turizem zagotovo postal ključni element evropskega turističnega modela.

5.5 Javno-zasebno sodelovanje pri projektu. Izvedljivost programa bi lahko bila odvisna od učinkovitega javno-zasebnega sodelovanja (ki bi mu lahko tudi koristilo) pri njegovem načrtovanju, oblikovanju in upravljanju. Čeprav ni preprosto, se vsaj zdi možno najti organizacije in podjetja v Evropi, ki bi bili pripravljene pripraviti evropsko platformo socialnega turizma.

6. Učinki in rezultati evropske platforme socialnega turizma

6.1 Rast in zaposlovanje. Če bi se ta platforma izvajala v različnih fazah, bi bili učinki na rast in zaposlovanje zelo pomembni, zagotovo pa bi pomagali pri doseganju ciljev Lizbonskega vrha. Izkušnje španskega programa IMSERSO na primer jasno kažejo pozitiven vpliv socialnega turizma na ustvarjanje in ohranjanje nesezonskih delovnih mest.

6.2 Dejanska pravica do dostopa do turizma. Po razpoložljivih statističnih podatkih približno 40 % prebivalstva trenutno ne hodi na dopust. Cilj evropske platforme socialnega turizma bi zato bil (in bi brez dvoma pomagal) bistveno zmanjšati ta odstotek, omogočiti, da turizem postane dejanska pravica za vsakogar, in pomagati ljudem Evrope, da se bolje medsebojno spoznajo.

6.3 Evropski turistični model. EESO je v svojih različnih mnenjih o turizmu izrazil svoje prepričanje, da je mogoče oblikovati evropski turistični model, ki ne bi temeljil na zakonodaji, ampak na splošno sprejetih in uveljavljenih vrednotah. Ena od teh vrednot, ki bi lahko bila sestavni del tega modela, je brez dvoma splošni dostop do turizma, torej turizem za vsakogar. Evropska platforma socialnega turizma bi lahko zelo pomagala pri uveljavljanju evropskega turističnega modela.

7. Prispevek turizma, zlasti socialnega turizma, k oblikovanju evropske identitete in razsežnosti

7.1 V zadnjih letih postaja očitno, da izgradnja Evrope ni preprosta in kratkoročna naloga ter da je še vedno veliko negotovosti in težav, ki jih je treba premagati. Socialni turizem bi lahko bil močno orodje informiranja ter medsebojnega razumevanja in solidarnosti med ljudmi. Pomagal bi lahko pri gradnji Evrope državljanov, pa ne z žrtvovanjem ali težavami, ampak z uživanjem prostega časa, s potovanji in počitnicami. Predvsem mladi ljudje so skupina, ki verjetno največ potuje med glavno sezono, tj. med obdobjem, ko so dijaški in študentski domovi prazni, in bi lahko imeli začasno vlogo, ki bi bila podobna vlogi programa Erasmus.

7.2 Turizem bi lahko bil dober način oblikovanja Evrope državljanov. Glede na to, da gre za različne skupine, bi lahko turistična industrija in lokalne skupnosti skupaj uskladile svoje interese na način, ki je zadovoljiv in dostopen vsakomur.

C. TRETJI DEL: SKLEPI IN PRIPOROČILA

8. Sklepi

8.1 Prvi sklep analize, opravljene v tem mnenju glede razmer v socialnem turizmu, je, da gre za dejavnost, ki je okoljsko, gospodarsko in socialno trajna, oziroma za dejavnost, ki ima prednostni pomen na teh treh področjih.

8.2 Koristi, ki bi jih imeli uporabniki in turistični delavci na gospodarskem in zdravstvenem področju ter na področju združevanja, so splošno priznane in imajo precejšnjo dodano vrednost.

8.3 Različne skupine uporabnikov socialnega turizma, zlasti težje in/ali negibljive invalidne osebe bi dobile s tem programom veliko spodbudo, da se kot posamezniki v celoti vključijo v družbo.

8.4 Pri socialnem turizmu v Evropi je vpletenih veliko različnih akterjev, oblik razvoja, javnih ciljev, finančnih instrumentov itd., ki ga bogatijo, spreminjajo in prispevajo k njegovemu razvoju in izboljševanju.

8.5 Predvsem bi lahko sklenili, da je donosnost socialnega turizma primerljiva z gospodarsko donosnostjo in z njo tudi povezana.

8.6 Gospodarsko izvedljivo in družbeno zaželeno je, da vsaka evropska država oblikuje nacionalni program socialnega turizma z različnimi pristopi in oblikami upravljanja.

8.7 Gospodarsko izvedljivo in družbeno zaželeno je, da se pripravi evropska platforma socialnega turizma.

8.8 Vsaka dejavnost socialnega turizma vključuje niz vrednot trajnosti in ustvarjanja delovnih mest, kar je v skladu z lizbonsko strategijo.

8.9 Socialni turizem je lahko zelo koristno sredstvo za oblikovanje Evrope državljanov, s katerim bi vključili vse državljanke; vloga mladih ljudi je še posebej pomembna v tem procesu.

8.10 Socialni turizem je dejavnost, ki ima nekaj vrednot, ki se lahko vključijo v evropski turistični model.

8.11 Vse lokalne skupnosti v Evropi bi lahko imele korist od socialnega turizma glede na njegov prispevek k varovanju kulturne in lokalne dediščine.

8.12 Skratka, socialni turizem je danes zrela dejavnost, ki se izvaja v veliko evropskih držav članic in ki ima dobre upravljavske in organizacijske strukture, pripravljena pa je tudi na širitev na vse države članice in internacionalizacijo svojih storitev ter s tem za kakovostno in količinsko preoblikovanje svojih ciljev.

9. Priporočila

9.1 Prvo priporočilo potencialnim uporabnikom programov socialnega turizma je predvsem spodbuda, da se udeležujejo dejavnosti, kot je turizem, do katerega kot posamezniki imajo pravico, nimajo pa do njega dostopa zaradi cele vrste razlogov. Ni nobenega dvoma, da socialni turizem spodbuja združevanje, več spoznavanja in osebnostni razvoj, zaradi tega pa je zaželen udeležba v njegovih dejavnostih.

9.2 V zvezi z velikim številom različnih akterjev, ki sodelujejo pri upravljanju različnih programov socialnega turizma, moramo najprej pozdraviti koristnost njihovega dela, njihovo vdanost nalogam svojih organizacij ter skrbi pri zagotavljanju dostopnih, vendar visoko kakovostnih storitev za uporabnike. Moramo jih tudi spodbujati, da še naprej izboljšujejo svoje proizvode in storitve ter investirajo v izboljšanje infrastrukture in nove inovativne proizvode, zlasti tiste z mednarodno razsežnostjo. Koordinacija programov in ustanovitev združenj pristojnih organizacij sta dobra načina izboljšanja in izmenjave izkušenj.

9.3 Podjetjem v turističnem sektorju bi priporočili, da brez zadržkov sodelujejo pri dejavnostih socialnega turizma. Vrednote socialnega turizma so kratkoročno, predvsem pa srednje- in dolgoročno združljive z dobrim poslovnim upravljanjem, konkurenčnostjo in donosnostjo ter omogočajo zagotavljanje nesezonskih delovnih mest velikemu številu delavcev.

9.4 Nacionalnim, regionalnim in lokalnim institucijam in vladam bi svetovali, da pripravijo programe socialnega turizma glede na svoje družbene in ravno tako gospodarske koristi. Dodatni prihodki iz davkov in prispevkov, prihranki pri dajatvah za brezposelnost so vsekakor spodbude za to, da se zagotovijo poštene subvencije ekonomsko, socialno ali telesno prikrajšanim skupinam, stroški pa se bodo zagotovo povrnili z obrestmi.

9.5 Naše priporočilo evropskim institucijam je, da ne pozabijo, da je socialni turizem pomembna dejavnost, ki ima enake cilje kot turizem in socialna politika, je dejavnost, ki zasluži priznanje, razvoj, posebno tehnično pomoč, podporo in spodbude (ki niso nujno gospodarske narave). Vodenje, tehnična koordinacija, razširjanje izkušenj in forum za pogajanje o mednarodnih sporazumih so med nalogami, ki jih lahko zagotovijo predvsem Komisija (s svojo enoto za turizem) s svojimi lastnimi sredstvi, kar bi omogočilo pripravo učinkovite evropske platforme socialnega turizma. Vodstvo Komisije bi brez dvoma lahko učinkovito pomagalo pri doseganju ciljev in spremljanju pobud v zvezi s temi vidiki spodbujanja socialnega turizma.

9.6 Vse institucije bi morale obravnavati možnost, da bi njihove politike odpravile vse vrste ovir v komunikacijski infrastrukturi ter v infrastrukturi za nastanitev in turistične storitve. Primer evropskih otokov ponazarja, kako njihov geografski položaj močno vpliva na mobilnost in dostop njihovih prebivalcev do turizma.

9.7 Evropski parlament bi lahko glede na svoje politične, družbene in gospodarske razsežnosti sprožil pobude za spodbujanje razprave in odločitev, ki bi krepile socialni turizem v Evropi.

9.8 EESO se strinja s tem, da bi to mnenje moralo biti znano, objavljeno in razširjano kot barcelonska izjava o socialnem turizmu v Evropi ter da bi služilo kot njegov prispevek k forumu o evropskem turizmu in letošnjemu svetovnemu dnevu turizma.

D. ČETRTI DEL: TEHNIČNO IN DOKUMENTARNO GRADIVO

— Različni koncepti socialnega turizma: evolucija ponudbe in povpraševanja, Evropska komisija, Generalni direktorat XXIII, Enota za turizem, 1993.

- Montrealska deklaracija: k humanistični, socialni viziji turizma, BITS, september 1996.
- Etični kodeks v turizmu. Svetovna turistična organizacija, Santiago de Chile, 1. oktober 1999.
- Poročilo s seminarja o pomoči za dopust v Evropski uniji, Evropski parlament, Strasbourg, marec 2000.
- Koncepti turizma za vsakogar in socialni turizem v Evropski uniji, BITS, seminar v Bruges, junij 2001.
- Poročilo o izidih ankete o turizmu za vsakogar, junij 2001.
- Mnenje o trajnostnem socialnem turizmu za vsakogar, EESO, oktober 2003.
- Študija o programu dopustov za starejše, IMSERSO, Španija, maj 2004.
- Evropski forum o socialnem turizmu, BITS, Budimpešta, april 2005.
- Poročilo o turizmu in razvoju, Evropski parlament A6-0173/2005, maj 2005.
- Poročilo o novih obetih in novih izzivih za trajnostni evropski turizem, Evropski parlament, A6-0235/2005, julij 2005.
- Turizem za vsakogar. Akcijski načrt Španskega odbora predstavnikov invalidnih oseb (CERMI), december 2005.
- Posvetovanja o turističnih dejavnostih in dopustih za delavce, BITS, Bruselj, maj 2005.
- Evropska konferenca o socialnem turizmu, gospodarski rasti in zaposlovanju, Vlada Balearskih otokov, Palma de Mallorca, november 2005.
- Konferenca o turizmu za vsakogar: sedanje stanje in prakse v EU, Evropska komisija, Generalni direktorat za podjetništvo, enota za turizem, januar 2006.
- Svetovni kongres o socialnem turizmu. K turizmu na osnovi razvoja in solidarnosti. Aubagne (Francija), maj 2006.

Bruselj, 14. september 2006

Predsednica
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Anne-Marie SIGMUND